

Fakta, unnlaterelser og manipulasjoner i Aftenposten

Ole Henrik Ellestad*

Mediedebatten har fokusert på feilinformasjon kontra fakta. Problemet angår gitte opplysninger så vel som utelatelse eller tendensiøse fremstillinger av essensiell informasjon. Harald Stanghelle hadde i Aftenposten en artikkel med generell tilnærming til temaet. Da var det fristende å eksemplifisere, også med årsaker til og tiltak mot klimaendringer, i et innlegg sendt avisen 17. mars. Aftenposten refuserte innlegget 18. mars grunnet plassmangel (?). Teksten er gjengitt nedenfor i sin helhet etterfulgt av ytterligere eksempler.

Fakta og balanserte fremstillinger

Ole Henrik Ellestad, tidligere forskningsdirektør og professor

I Aftenposten 7. mars adresserte Harald Stanghelle medias rolle i fremstilling av rett og gal informasjon. Selv om media langt fra er feilfrie, i likhet med Internett, burde sentrale medier «samle seg om noen leirbål». En slik institusjonsbygging av den fjerde statsmakt er viktig for et velfungerende demokratisk samfunn som bygger på god og troverdig folkeopplysning og er vel verd pressestøtte.

Men har Aftenposten og øvrige norske medier belyst bredden i spørsmålene om flyktninger og innvandring inklusive konsekvenser for andre svake parter i samfunnet? Eller kommunesammenslåingen? Utover de konkrete nyhetshendelser, hvordan velges og iscenesettes de øvrige deler av det regisserte nyhetsbilde?

Er viktige miljøproblemstillinger belyst fra flere sider eller fremmes organisasjonenes ensidige syn? Har media bidratt til en god klimadebatt?

Aftenpostens senere artikler om biodrivstoff er bra, men kom for sent. Tidligere vellykket lobbyvirksomhet for biodrivstoff med høyere matvarepriser rammet fattigfolk, og burde vært avslørt. Drivstoff er også komplekse blandinger der biokomponenter har andre forbrenningskarakteristika som kan gi problemer med økt forbruk, tetting av filtre, miljøutslipp og motorskader – godt demonstrert på deler av den etablerte bilpark. Lettvinte politikerforslag får få motforestillinger. Vindmøller er et annet tendensiøst eksempel. Og har folk kjennskap til statsbudsjettets 25 milliarder kr årlig til klimafeltet?

Den 4. mars omtalte Kjetil Hanssen rekordvarmen i Antarktis med et arrangert bilde av to pingviner på et minimalt breflak. Assosiasjoner til lite is for isbjørner var åpenbar. Men den Antarktiske halvøy representerer bare noen få prosent av arealet, har betydelige variasjoner og er et hyppig reportasjeobjekt i varme perioder. Men når hele kontinentet er blitt litt kaldere og med rekordstor sjøis siden satellittmålingene startet i 1979 blir utelatelsen en feilinformasjon.

Aftenposten og utenlandsk presse skrev prisverdig om alvorlig kritikk etter evalueringen av FNs klimapanel (IPCC) i 2010: Manglende vitenskapelige prosedyrer, usikkerhet og formidling av denne,

rolleblending og sammenblanding av vitenskap og politikk. Men hvor ble det av oppfølgingen, de mange påviste konkrete forhold som konklusjonene bygget på? Innlegg med eksempler er marginalisert, likeså flere tusen lekkede «Climategate» e-poster. Heller ikke IPCC-rapporten i 2012 som konkluderte med at ekstremeffekter ville domineres av naturlige variasjoner de neste 20–30 år, ble omtalt. Tvert imot har menneskeskapte væreffekter på kloden blitt dominerende tema.

Mer påfallende er det at IPCC-dementier av tidligere alarmerende konklusjoner neglisjeres slik som: Ingen økning i tropiske orkaner, tornadoer eller tørke og at Golfstrømmen ikke skal stoppe opp – forhold som skeptikere korrekt har hevdet hele tiden, og likevel blitt marginalisert i debatten. Da overtar nettstedet «leirbålfunksjonen».

Så dukket Aftenposten-reklamen opp: «Fakta og kunnskap du kan stole på!»

Det er fristende å supplere.

- Ole Mathismoen skrev om havnivåstigningen eksemplifisert ved forholdene i Venezia. Motinnlegg som henviste til de kjente naturlige årsaker som var omtalt selv i forskning.no et halvt år tidligere, ble avslått.
- Tørke i USA, Midt-vesten hadde stort oppslag. Riktignok hevdet en bonde, langt ute i artikkelen, at det hadde vært kronår i fjor, så han trodde ikke på menneskeskapte årsaker. Men da fokuseres på faktaruten med henvisning til verdens 'ledende' forskere og IPCC. Artikler som omtalte forholdene seriøst ble ikke sitert.
- Hvor er det blitt av omtalen av de varme 1920–40 årene? Med kraftig isreduksjon i Arktis, som nå. Norske myndigheters forsøk på å utelukke referanser til de varme 1930-årene fra IPCCs rapporter var ikke noe for Aftenposten. Og når omtalte avisen at Grønland ble kaldere fra 1935 til 1995, mens CO₂-nivået steg markant?
- Hvorfor sløyfet Aftenposten i sin oversikt temperaturen på Nordpolen, kun Sydpolen i en lengre periode? For ikke å vise kulden i nord og isdannelse?